

وقایع مهم تاریخی کعبه

کعبه طبق برخی روایات اسلامی نخستین بنای ساخته شده روی کره زمین است. از سوی دیگر توجه بیش از یک میلیارد نفر از مردم کره زمین به سوی این بناست و این یعنی می‌توان این ساختمان را در رده‌های بالا مهم‌ترین ساختمان‌های جهان قرار داد.

کعبه طبق برخی روایات اسلامی نخستین بنای ساخته شده روی کره زمین است. از سوی دیگر توجه بیش از یک میلیارد نفر از مردم کره زمین به سوی این بناست و این یعنی می‌توان این ساختمان را در رده‌های بالا مهم‌ترین ساختمان‌های جهان قرار داد. از سوی دیگر طرح‌های توسعه بلندپروازانه دولت سعودی که با بودجه‌های هنگفت اجرا می‌شود، توانسته بهت و تعجب، نقد و در برخی موارد تحسین جهانیان را به خود جلب کند؛ اما در کنار همه اینها وقوع رخی وقایع در زمان‌های دور و نزدیک هم باعث شده این ساختمان علاوه بر بعد معنوی، بعدی تاریخی داشته باشد.

آدم (ع) یا ابراهیم (ع)؟

ابتدا باید از بنای ساختمان آغاز کرد. گرچه گفته معروف این است که ابراهیم (ع) معمار کعبه بوده اما در برخی روایات آمده حضرت آدم (ع) خانه کعبه را ساخته است. بنابر این روایات آغاز مراسم حج نیز به دوره حضرت آدم باز می‌گردد و نامگذاری برخی مناطق اطراف کعبه به نام‌های مربوط به دوران حضرت آدم چنین موضوعی را تأیید می‌کند.

با فرض پذیرش این روایات باید گفت این خانه تا مدتی مورد توجه نبوده و با تجدید بنا از سوی حضرت ابراهیم (ع) مورد توجه جهانیان قرار گرفته است. این موضوع با آیات قرآن تناقض ندارد.

اولین تجدید بنای تاریخی

در روایات آمده مشکل حضرت ابراهیم با ساره، همسرش بر سر ازدواج با هاجر و تولد حضرت اسماعیل (ع) باعث شد آنان همراه حضرت ابراهیم به منطقه حجاز بیایند.

موضوع آب پیدا کردن برای اسماعیل (ع) و دویدن هاجر هم که مشهور است و بعدها پایه عمل عبادی سعی صفا و مروه شده در همین سفر جای دارد. ظاهراً حضرت ابراهیم (ع) بعد از مدتی که به حجاز باز می‌گردد همراه پسر خود به بازسازی کعبه اقدام می‌کنند. دو بنای حجر اسماعیل و مقام ابراهیم در حیاط کعبه یادگار این دوران است.

جنگ ابابیل و ابرهه

می‌دانیم در موارد متعددی به دلایلی چون بلایای طبیعی بویژه سیل و نیز حملات نظامی این خانه تخریب شده یا در معرض تخریب قرار داشته است.

یکی از قدیمی‌ترین این موارد داستان حمله سپاه ابرهه به مکه برای تخریب این خانه است. ظاهراً او برای جلب توجه مردم به سمت کلیسای خود یا برای برخی انتقامجویی‌های دینی قصد تخریب کعبه با فیل‌های خود را داشته است که از سوی پرنده‌های ریزنشی به نام ابابیل مورد حمله قرار می‌گیرد و شکست او به عنوان یکی از مظاهر خدا در تاریخ و نیز در قرآن ثبت می‌شود.

شکستن بت‌ها و اذان بلال

فتح مکه در سال 13 بعد از هجرت یکی دیگر از وقایع تاریخی است که در خانه کعبه رخ داده است. بعد از این که سپاه اسلام توانست بدون خونریزی مکه را فتح کند، بلال، برده سابق مکیان و موذن امروز اسلام بر بام کعبه رفت و اذان گفت. از سوی دیگر پیامبر اکرم (ص) به همراه حضرت علی (ع) به درون کعبه رفتند و بت‌هایی را که مشرکان در درون خانه گذاشته بودند، ویران کردند. چنین حادثه‌ای در کنار عفو عمومی که برای همه مشرکان حتی ابوسفیان سرکرده آنها صادر شد به عنوان نمادهایی از فتح مکه در خاطر تاریخ باقی مانده است.

وقتی کعبه را آتش زدند

حجاج بن یوسف، کسی که کمتر کسی در تاریخ اسلام از نظر جنایت به گرد پای او می رسد، در سال 73 هجری به مکه حمله کرد، کعبه را آتش زد و عبدالله بن زبیر را هم به دار آویخت. این حمله یکی از تبعات حمله پیشین یزید بود و به فرمان خلیفه وقت یعنی عبدالملک مروان انجام شد. ظاهراً حجاج بعد از تصرف مکه، تغییراتی را که زبیر در ساختمان کعبه انجام داده بود هم تغییر دادند. زبیر بخشی از حجر اسماعیل را به درون کعبه برده و در دیگری هم برای این بنا قرار داده بود.

ولادت علی (ع)

ولادت امام اول شیعیان معجزه ای است که در کعبه رخ داده است. زمانی که فاطمه بنت اسد، مادر حضرت علی (ع) از درد زایمان به خود می پیچد، به خانه کعبه پناه می برد. مردم ناگهان می بینند دیوار کعبه شکاف برداشته و ندایی فاطمه را به درون کعبه فرا می خواند. ظاهراً بعد از سه روز فاطمه بنت اسد همراه فرزند خود از درون همان شکاف به بیرون می آیند. این حادثه به عنوان یکی از فضایل حضرت علی (ع) در تاریخ ثبت شده است. ظاهراً اثر شکاف همچنان بر دیواره کعبه وجود دارد.

حجرالاسود را به شهر خودمان می بریم!

یکی دیگر از وقایع شگفت تاریخی در زمان قرامطه اتفاق افتاد. ظاهراً در سال 317 این شهر به دست قرامطه می افتد که فرقه ای از اسماعیلیه بودند. آنان در اقدامی شگفت، حجرالاسود را از محل خود برداشته و به سرزمین خودشان در اطراف احسا و بحرین کنونی بردند. حجرالاسود بعد از 22 سال به محل قبلی خود بازگشت. البته حجرالاسود در زمان دیگری هم خبرساز شد. وقتی سران طوایف مکه برای گذاشتن حجر بر جای خود، بعد از بازسازی کعبه اختلاف داشتند رسول اکرم (ص) که در آن هنگام با نام محمد امین شناخته می شد، اختلاف را با کاری جمعی از بین برد.

آخرین جنایت یزید

در سال 62 هجری وقتی اهل مدینه بعد از سرکوب خونین نهضت امام حسین (ع) برخاستند و اعتراض کردند سپاه یزید فاجعه عظیمی آفرید.

این سپاه وقتی دید عبدالله بن زبیر رهبر شورش است و مکه را به تصرف خویش درآورده است بعد از خلق واقعه ننگین حره در مدینه به مکه حمله کرد و کعبه و مسجد الحرام را تخریب کرد. ظاهراً با رسیدن خبر مرگ یزید، سپاه به شام بازگشت، اما نزدیک به ده سال بعد باز هم چنین واقعه ای تکرار شد.

تسلط وهابیون؛ آغاز توسعه افسارگسیخته

تسلط وهابیون بر مکه از دیگر وقایع مهم است. در سال 1924 بود که سپاه سعودی برای همه گیر کردن اندیشه وهابی به مکه حمله کردند. حاکم مکه بدون دفاع از شهر از مکه خارج شد و مکه به دست وهابیون افتاد. آنها حدود یک سال بعد مدینه را هم تصرف کردند. در حمله وهابیون به مکه اتفاق خاصی برای کعبه نیفتاد، اما آنچه بعد از گذر سال ها واضح است، تاثیر فرهنگ و اندیشه وهابی بر توسعه حرم مکی است به نوعی که باعث انتقاد بسیاری از علما و حتی مهندسان شده که چرا چنین طرح های بی منطقی در اطراف این بنای شریف صورت می گیرد.

گروگانگیری خونین

در زمان حکومت وهابیون حادثه تاریخی دیگری هم در شهر مکه و به طور مشخص در محوطه کعبه اتفاق افتاد. در سال 1358 شمسی یک گروه بنیادگرا با ادعای این که یکی از رهبران آنها همان حجت موعود جهانیان است، هنگام نماز در مسجدالحرام دست به اسلحه بردند، عده ای را گروگان گرفتند و حدود دو هفته هم مسجد را در اختیار خود داشتند. بعد از دو هفته با همکاری تعدادی از کشورها و با کشته شدن نزدیک به 127 نفر از گروگان ها و 117 نفر از گروگانگیران ماجرا خاتمه یافت. حدود 70 گروگانگیر هم پس از این ماجرا به اعدام محکوم شدند.

ظهور حجت(عج)

به اعتقاد شیعیان حادثه مهم دیگری هم در کعبه اتفاق خواهد افتاد. بنابه روایات احتمالا حضرت مهدی (عج) از کنار خانه کعبه ندای ظهور خود را سر خواهد داد و از این شهر قیام تاریخی خود را شروع خواهند کرد. گفته می شود چنین حادثه ای در روز جمعه رخ

خواهد داد. هر چه باشد روشن است کعبه تنها یک ساختمان نیست. علاوه بر یک بنای عبادی بودن و نمادی از معنویت و خدایی شدن، کعبه وقایع تاریخی زیادی را پشت سر گذاشته و خواهد گذاشت.

کعبه طبق برخی روایات اسلامی نخستین بنای ساخته شده روی کره زمین است. از سوی دیگر توجه بیش از یک میلیارد نفر از مردم کره زمین به سوی این بناست و این یعنی می‌توان این ساختمان را در رده‌های بالا مهم‌ترین ساختمان‌های جهان قرار داد. کعبه طبق برخی روایات اسلامی نخستین بنای ساخته شده روی کره زمین است. از سوی دیگر توجه بیش از یک میلیارد نفر از مردم کره زمین به سوی این بناست و این یعنی می‌توان این ساختمان را در رده‌های بالا مهم‌ترین ساختمان‌های جهان قرار داد.